

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію

Сембай Наталії Миколаївни

на тему: «ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ:

ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю

281 – Публічне управління та адміністрування

(галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»)

Ступінь актуальності обраної теми

Враховуючи динаміку ринкових вимог, технологічні зміни та посилення міжнародної конкуренції, виникає необхідність у висококваліфікованих фахівцях, які володіють сучасними знаннями та навичками у сфері харчових технологій. Це дослідження має важливе значення для розробки стратегій підготовки кадрів та вдосконалення освітніх програм, що відповідають сучасним потребам харчової промисловості. Вивчення ролі публічного управління у цьому процесі, включаючи розробку політик, які сприяють інноваціям, дослідженням та розвитку галузі сприяє прийняттю ефективних рішень в даній сфері. Крім того, з огляду на зростаючі глобалізаційні виклики, екологічні стандарти та вимоги до якості продукції, підготовка кадрів стає ключовим чинником у забезпеченні сталого розвитку та конкурентоспроможності харчової промисловості на міжнародному рівні. Саме тому, зважаючи на важливість вирішення цих питань, тема дисертації Наталії Миколаївни Сембай є актуальною, а виконане дослідження є важливим кроком у розробленні практичних рекомендацій щодо формування політики підготовки кадрів для харчової промисловості.

Проведене дослідження виконано відповідно до планів науково-дослідних робіт Національного університету «Львівська політехніка» «Державне стимулювання розвитку об'єднаних територіальних громад і підвищення рівня їх спроможності» (номер державної реєстрації №

0222U001134).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

За результатами вивчення матеріалів дисертації, ознайомлення з публікаціями дисертантки можна зробити такі висновки.

Наукові положення висвітлені в роботі є достатньо обґрунтованими та достовірними, змістовними і несуперечливими. Логіка дослідження є цілком зрозумілою та легко може бути простежена – від аналізу харчової промисловості та механізмів державного регулювання підготовки кадрів харчової промисловості до удосконалення підходів управлінських і наукових кадрів. Висновки дисертації є обґрунтованими, вони пройшли належну апробацію.

Теоретичною основою дослідження послуговували фундаментальні положення та наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених у сфері харчової промисловості та публічного управління.

Наукові положення дисертації викладено в логічній послідовності та всебічно обґрунтовані. Висновки є логічним завершенням і загальним підсумком здійснених авторкою досліджень. Зміст дисертації Н.М.Сембай свідчить про достатнє володіння автором методами економічних досліджень, що дозволило провести глибокий аналіз проблеми підготовки кадрів харчової промисловості, зробити відповідні висновки та довести їх обґрунтованість.

У вирішенні поставлених у дисертації завдань автором використано широке коло сучасних методів дослідження: аналіз та синтез; системний підхід; систематизація; порівняння; статистичні методи; графічний метод; абстрактно-логічний метод тощо.

Достовірність отриманих результатів, висновків та рекомендацій підтверджується використанням в дослідженні офіційних статистичних даних, застосуванням методів діагностики, апробацією результатів дослідження на міжнародних наукових конференціях, впровадженням результатів дослідження

в діяльності органів регіональної влади.

Зазначене дозволяє зробити висновок про обґрунтованість і достовірність, представлених у роботі наукових положень висновків і рекомендацій, про високий науковий рівень та наукову підготовленість здобувача.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Теоретичні положення, які викладено в дисертації, дозволили сформулювати сукупність результатів, які можна вважати науковою новизною поданого дослідження, а саме:

– визначено імперативи розвитку харчової промисловості України в контексті підготовки висококваліфікованих кадрів, які визначають функціонал харчової галузі як лідера відновлення переробної промисловості воєнної економіки, провідної інноваційно-сталого галузі повоєнної економіки та євроінтегрованої галузі на конкурентних засадах;

– уточнено проблемно-орієнтований підхід до дослідження підготовки кадрів харчової промисловості закладами професійної та фахової передвищої освіти в Україні;

– удосконалено інституційний розподіл закладів вищої освіти, що готують фахівців для харчової промисловості, з розподілом на спеціалізовані (з технології харчування), спеціалізовані в суміжних галузях (торгівлі, готельного і ресторанного бізнесу, сільського господарства, біотехнологій, медицини і рекреації) та широкого профілю – класичні і технічні заклади вищої освіти;

– уточнено науково-практичні обґрунтування щодо розвитку інтегрованих форм фахової передвищої освіти для підготовки кадрів для харчової промисловості у вертикалі взаємодій з традиційними інституціями (лабораторіями, навчально-практичними центрами);

– здійснено системні узагальнення щодо підготовки кадрів для харчової промисловості в Україні у взаємозв'язку системи освіти та ринків праці, що

включають: перелік галузей знань і спеціальностей підготовки на рівнях професійної, фахової передвищої та вищої освіти з базовим орієнтиром на спеціальність «харчові технології»;

– отримала подальшого розвитку практичні рекомендації щодо складових розвитку інноваційно-сталої харчової промисловості, що визначають актуальні напрямки підготовки висококваліфікованих кадрів галузі.

Проведений аналіз положень наукової новизни, розробок, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи дозволяє встановити, що такі положення відповідають вимогам щодо обґрунтованості, наукової новизни, вірогідності, представляють собою самостійні розробки автора, мають наукову цінність та практичну значущість і відповідають вимогам, які пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Практичне значення роботи, використання результатів дослідження

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в можливості їх використання у практиці діяльності органів публічної влади при формуванні планів соціально-економічного розвитку регіону. Окремі положення дисертації використовуються у практиці роботи органів публічної влади Департаменту економічної політики ЛОДА (довідка № 1-52/936 від 09.11.2022р. та довідка №№ 1-52/126 від 17.03.2023р.), Департаменту освіти і науки ЛОДА (довідка №03-01/01/774 від 21.04 2023), Департаменту освіти і науки Івано-Франківської обласної державної адміністрація (довідка № 323 від 28.03.2023р.) тощо. Практична значущість отриманих результатів підтверджена їх використанням при виконанні науково-дослідних робіт кафедри Національного університету «Львівська політехніка», а також у навчальному процесі Львівського фахового коледжу харчової і переробної промисловості Національного університету харчових технологій під час викладання низки дисциплін (довідка № 680/22 від 14.09.2022 р.).

Оцінка змісту та завершеності дисертації

Аналіз змісту дисертації, опублікованих праць підтверджує достатній ступінь завершеності наукових розробок, обґрунтованим змістом висновків і рекомендацій, що містяться у дисертації і виносяться на захист.

Робота характеризується науковим стилем викладення. Розділи та підрозділи дисертації представлено у логічному зв'язку та послідовності. Викладені результати достатньо повно обґрунтовано та аргументовано. Зміст дисертації відповідає спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування. Мета дослідження відповідає темі дисертації.

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи викладено на 221 сторінці. Список використаних джерел містить 202 найменування.

Всі розділи та підрозділи дисертаційної роботи містять результати, які становлять суттєвий науковий інтерес, є обґрунтованими та достовірними.

У першому розділі «Теоретичні засади організації підготовки кадрів для харчової промисловості» охарактеризована сутність харчової промисловості як стратегічний сектор національної економіки та зайнятості населення (с. 23-37), визначено механізми державного регулювання підготовки кадрів для харчової промисловості (с. 38-53), проаналізовано інституційне забезпечення підготовки кадрів для харчової промисловості в Україні та світі (с. 54-68).

У другому розділі «аналіз системи підготовки кадрів для харчової промисловості України: публічно-управлінський аспект» визначено практику підготовки кадрів для харчової промисловості України на рівні професійної і фахової передвищої освіти (с. 73-87), проаналізовано вищу освіту в сфері харчової промисловості України у фокусі якості підготовки фахівців (с. 88-106), досліджено етапи підвищення кваліфікації кадрів харчової промисловості України (с. 105-124).

У третьому розділі «Удосконалення системи підготовки кадрів для харчової промисловості України» обґрунтовано пріоритети модернізації професійної освіти в сфері харчової промисловості України (с. 128-134);

визначено потенціал фахової передвищої освіти для підготовки кадрів харчової промисловості України (с. 135-157), здійснено аналіз підготовки управлінських і наукових кадрів як запорука розвитку харчової промисловості України (с. 157-175.).

Сукупність розглянутих обставин, проведений аналіз положень, висновків і рекомендацій дисертації дозволяє стверджувати, що вони є достовірними та обґрунтованими, а дисертація – завершеною.

Повнота викладення основних положень, висновків і рекомендацій дисертації в наукових працях зарахованих за темою дисертації

Основні наукові положення дисертації, результати досліджень, практичні рекомендації знайшли повне відображення у 16 наукових працях, серед яких: 7 статей у наукових фахових виданнях України, 1 параграф монографії у виданні іншої держави, 8 тез доповідей на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, наукових семінарах. Опубліковані праці відображають зміст дисертації. У роботах, опублікованих у співавторстві зазначено особистий внесок здобувача. Результати досліджень пройшли достатню апробацію на науково-практичних конференціях різного рівня.

Аналіз публікацій дисертантки свідчить про їхню відповідність п. 8 Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Дискусійні положення щодо змісту дисертації

Загалом є всі підстави результати дисертації оцінити позитивно. Утім, попри загальну позитивну оцінку, вважаю за доцільне зупинитися на таких дискусійних положеннях.

1. На рис. 1.1 (с. 29) здобувачем наведені основні чинники харчової

промисловості як стратегічної сфери національної економіки. Однак додало б ваги дослідженню, якщо б автор на основі аналізу факторів харчової промисловості виокремив ті фактори, які мають найбільший вплив на розвиток сфери в умовах війни. Адже в період післявоєнної відбудови постане питання як відновити ті потужності, які були і на що треба в першу чергу звернути увагу.

2. У п.2.1. «Механізми державного регулювання підготовки кадрів для харчової промисловості» автором визначено низку механізмів. Доцільно було б у цьому питанні розкрити, які завдання несе кожен механізм, адже повністю розписаний тільки адміністративний та інформаційний.

3. На с. 61-63 дисертації автором досліджено питання регуляторної політики підготовки кадрів для харчової промисловості на рівні різних держав та інститутцій, які займаються розвитком цієї галузі. Більшої ваги б додало цьому дослідженню, якщо б автором було виокремлено політику якої країни чи якої інститутції можна імплементувати в Україні, як таку, що буде найефективніша в умовах післявоєнної відбудови країни.

4. На рис. 2.2 (с. 79) автором наведено динаміку основних показників діяльності закладів професійної освіти України за весь період Незалежності. З аналізу ми бачимо ту кількість закладів професійної освіти, які сьогодні є на ринку освіти. Варто було б зазначити, що стало причиною такого скорочення і чи є тенденції до майбутнього скорочення. Якщо так, то, які кроки має прийняти держава, щоб такий вид освіти не пропав з ринку повністю.

5. На рис. 3.3. (с. 167) запропоновано концепт галузевої функціональності інноваційно-сталої харчової промисловості в системі підготовки висококваліфікованих кадрів харчової промисловості. У цій схемі не вистачає пряму направленою на підготовку фахівців у післявоєнний період, адже значна частина закладів, які забезпечували країну такими фахівцями на сьогодні є знищеними.

Зазначені зауваження не зменшують загальну високу оцінку дисертації.

Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідність чинним вимогам

Дисертація Сембай Наталії Миколаївни є завершеним логічно побудованим науковим дослідженням, результатом якого є вирішення актуального науково-практичного завдання, узагальнення публічно-управлінських аспектів підготовки кадрів для харчової промисловості та обґрунтування практичних рекомендацій щодо політики регулювання даної сфери в контексті повоєнної відбудови та євроінтеграції України. Поставлена мета дисертації є досягнутою, а сформульовані завдання – виконаними. Результатам, висновкам та рекомендаціям дослідження властиві наукова новизна та практична значущість. Робота виконана на високому теоретичному рівні з використанням сучасних теоретичних положень і сукупності методів наукового дослідження. Дисертацію написано науковим стилем, державною мовою.

Наукові результати, що містяться у дисертації, відповідають спеціальності 281-Публічне управління та адміністрування, за якою робота подана до захисту.

За результатами аналізу змісту поданої на відгук дисертації на тему: «підготовка кадрів для харчової промисловості: публічно-управлінський аспект» можна дійти висновку, що за своїм змістом і фаховим спрямуванням вона відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, та Постанові Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор, Сембай Наталія Миколаївна, заслуговує на присудження за результатами публічного захисту

ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування (галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»).

Офіційний опонент :

Провідний науковий співробітник
наукового відділу з проблем управління з сфері
цивільного захисту навчально-науково-
виробничого центру Національного університету
цивільного захисту України, доктор наук з
державного управління, старший дослідник

Світлана МОРОЗ

